לז א מיי׳ פט״ז מהל׳ מעשה״ק הלכה ו:
לז ב מיי׳ שם הל׳ ז:
לח ג מיי׳ שם הלכה ח:
לט ד מיי׳ שם הל׳ ט:
מ ה ו מיי׳ שם הל׳ ח:
מא ז מיי׳ פכ״ה מהל׳ מכירה הלכה יט טוש״ע ח״מ סימן ריד סעיף יב:
מב ח מיי׳ פ״ז מהל׳ מעשה״ק הלכה ד:
מג ט מיי׳ פכ״ה מהל׳ מכירה הלכה יט טוש״ע ח״מ סימן ריד סעיף יב:

(ודף קג:)

גמ׳ והא אמרת רישא שור במנה והביא שנים במנה לא יצא: שור זה ונסתאב שאני: שני שורין אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד, ורבי אוסר: מאי טעמא: משום דהוה ליה גדול והביא קטן ואף על גב דנסתאב לכתחלה לא שרי רבי, ולפלוג נמי ברישא: רבי אבולה מילתא פליג ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתיהו והדר מיפליג עלייהו, תדע דקתני איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש, כבש זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר שמע מינה: איבעיא להו ממינא למינא מאי: תא שמע שור זה עולה ונסתאב לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו ב׳ אילים, ורבי אוסר לפי שאין בילה שמע מינה, א״ה מאי איריא תרי אפילו חד נמי דהא בנסתאב לרבנן לא שני להו בין גדול לקטן? תרי תנאי ואליבא דרבנן: רבי אוסר לפי שאין בילה: טעמא דאין בילה הא יש בילה שרי והתנן איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש, כבש זה עולה ונסתאב יביא בדמיו איל, ורבי אוסר תרי תנאי ואליבא דרבי: ובטהורים עגל והביא פר, כבש והביא איל יצא סתמא כרבנן: רצה יביא בדמיו ב׳ [כו׳]: אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר ״שור זה עולה״ אבל אמר ״שור זה עלי עולה״ הוקבע. ודלמא ״עלי להביאו״ קאמר אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר ״שור זה עולה״ אי נמי אמר ״שור זה עלי עולה״ אבל אמר ״שור זה ודמיו עלי עולה״ הוקבע:

מתני׳ האומר ״אחד מכבשי הקדש״ ״ואחד משורי הקדש״ והיו לו שנים, הגדול שבהן הקדש, שלשה, בינוני שבהם הקדש, ״פירשתי ואיני יודע מה שפירשתי״ או שאמר לי אבא ואיני יודע מה? הגדול שבהן הקדש:

גמ׳ אלמא ״מקדיש, בעין יפה מקדיש. אימא סיפא בינוני שבהן הקדש אלמא מקדיש, בעין רעה מקדיש? אמר שמואל חוששין אף לבינוני דלגבי קטן עין יפה הוא, היכי עביד אמר רבי חייא בר רב ״ממתין לו עד שיומם ומחיל ליה לקדושתיה בגדול אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא דאמר ״אחד משורי הקדש״ אבל אמר ״שור בשורי הקדש״ הגדול שבהן הקדש תורא בתוראי קאמר איני *והאמר רב הונא *א״ר חייא משמיה דעולא האומר לחבירו בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה לאו משום דגריעא מעולה שבבתים מיתיבי ״שור בשורי הקדש, וכן שור של הקדש שנתערב באחרים הגדול שבהן הקדש וכולם ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין תרגמא אשור של הקדש שנתערב באחרים והא וכן קאמר תרגמא אגדול מיתיבי בית בביתי אני מוכר לך ונפל, מראהו נפול, עבד בעבדיי אני מוכר לך ומת, מראהו מת ואמאי

גמ׳ והא אמרת רישא אפילו לרבנן: שור במנה כו׳ · ואמאי יביא בדמיו שנים: זה ונסתאב שאני · דכיון דאמר ״זה אקריב עולה״ ונסתאב אזל ליה נדריה דהא לא מצי ״לאקרובי אבל התם דאמר ״הרי עלי שור במנה״ חייב עד שיביאנו: גדול והביא קטן · שבכל מקום שנים חשובים מאחד ואפילו שניהם שוין: ואף על גב דנסתאב · דאיכא למימר חלף ליה נדריה ובאחריות נמי לא ליחייב דהא אמר הא אפילו הכי לכתחילה לא שרו: ליפלוג נמי ברישא · ״שור זה עולה״ ונסתאב יביא בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול ״נמי ליפלוג ולימא ורבי אוסר דלא שני ליה בין קטן והביא גדול לגדול והביא קטן: פרש · דהא רישא דנדר קטן והביא גדול נמי פליג (א): ורבי אוסר · אלמא בכבש אסר נמי רבי להביא בדמיו איל, דהוי קטן והביא גדול, דומיא ד״שור זה״ ונסתאב דלא יביא בדמיו שנים: ממינא למינא מאי · שור זה עולה ונסתאב מהו שיביא בדמיו שני אילים: לא יביא בדמיו איל · דקטן הוא יותר מהאי אבל יביא בדמיו שני אילים אלמא ממינא למינא שרי: לפי שאין בילה · שצריך להביא עמהם שתי מנחות בשני כלים ואין יכול לערבן בכלי אחד ״הלכך ⟨לא⟩ מיחזי כי האי ⟨דנדרו⟩ דנדר מידי דבלה מנחתו בכלי אחד והא מייתי בשני כלים, וקס״ד דהאי לאו משום המנחות לא איכפת לן אקרבנות אי נדר חד ומייתי תרין הואיל ומכח קמא אתו, אבל מנחות דמביא מביאו בעינא דומיא דנדרו: אי הכי · דממינא למינא שרי מאי איריא ס׳: תרי תנאי · דאיכא דסבירא ליה דאפילו בנסתאב אסרי רבנן ״בגדול והביא קטן לכתחילה: הא יש בילה שרי · לאיתויי ממינא למינא: ורבי אוסר · אע״ג דבכלי אחד אתיא מנחתו אפילו הכי לא מייתי מדמיו אלא דומיא (ב) קל״ל: תרי תנאי כו׳ · דאיכא דקפיד אמנחות ואיכא דקפיד אקרבן גופיה: ובטהורים · סיפא דברייתא ״דשור זה עולה ונסתאב לא יביא בדמיו איל״ ובטהורים דלא נפל בהן מום: הוקבע · אחריותו עליו להביאו עולה אחת ולא שתי עולות: ודלמא עלי להביא · זה עולה קאמר וכיון דנסתאב אזל ליה ״נדריה שור זה לדמיו אם נסתאב הוקבע לעולה אחד דהא מייתי ב׳ עולות לא יצא אבל אי לא אמר עלי יצא כי הכי דעביד ליה דהא חייב באחריותו: **מתני׳** אחד מכבשי הקדש · למזבח: בינוני שבהן הקדש · מפרש בגמ׳: פירשתי · איזה מהן ולא ידעתי איזה: או שאמר לי אבא · בשעת מיתתו ״אחד משורי הפרשתי להקדש״: ואיני יודע · לאיזה מהן: הגדול שבהן הקדש · דמסתמא מוטב שבהן הקדיש דכתיב ״מבחר נדריכם״ (דברים יב): **גמ׳** חוששין אף לבינוני · דכיון דאמר אחד מהן הקדש לא ידענא אהי מינייהו חייל הקדש אי אגדול או אבינוני, דהאי עין יפה לגבי קטן הלכך אתרוייהו חייל ומיהו לא קרב למזבח אלא חד מינייהו אבל היכא דאמר פירשתי ליכא לספוקי דודאי גדול פירש: היכי עביד · דמיתסרי ליה חד מינייהו: ומחיל לקדושתיה בגדול · דנימא נפסק אי אבינוני חל ולאו אגדול הרי זה נתחלל וחילל בגדול ואי אגדול הא מעיקרא נמצא בינוני חולין מעיקרא: לא שנו · דחוששין אף לבינוני: תורא בתוראי · שור החשוב בשורי: מראהו עלייה · שמראהו לעלייתו ואומר לו זו מכרתי לך הא עלייה דקא סלקא דעתך עלייה ממש קאמר דגריעא דירתא משל בית אלמא ״בית בביתי״ לאו החשובה בביתי קאמר והוא הדין ״לתורא בתוראי״: שור בשורי הקדש · עולה: הגדול שבהן הקדש · עולה וכל האחרים ימכרו לצרכי עולות שמא אבל חד איכא למימר זה עולה: ודמיהן חולין · דקדש הוא תופס דמיו אלא בבעל מום שיצא לחולין דנתפסין דמיו בקדושתו אבל האי דלא נפיק לחולין (ג) ולצורך קדשים נמכר אין דמיו קדשים והקדש נמי לא גזיל מידי דהא יהיב ליה הגדול שבהן, קתני מיהא וכולן ימכרו ש׳ דחוששין לספק אף על גב דאמר ״שור בשורי״ וקשיא לרב נחמן: פרכינא · הא דקתני ״וכולן ימכרו לצרכי עולות״: אשור של הקדש שנתערב באחרים: אבל ״אשור בשורי״ ליכא לספוקי, הגדול משמע: והא וכן קתני · דמשמע דין שניהם שוה: פרכינא · הא דקתני ״וכן״ הגדול (דקאמר) דיש שוה דטעון הגדול להקדש, אבל לגבי ספיקא, ליכא בשור בשורי: ונפל · אחד מביתו מראהו ואומר זהו שמכרתי לך (ד):

לפי שאין בילה · שצריך להביא שתי מנחות עמהן בב׳ כלים ואין יכול לערבן יחד בכלי אחד הלכך לא מיחזי כי ההוא דנדרו, ומן הדם לא חיישינן אם נתערב ולכל הפחות אם נתערב סולתן יכול לערב לכתחלה כדאמרינן לעיל גבי יין: שהקריבנה

ס״א למקיימא
ולהכא ל״ק
נפלוג נמי ולימא ורבי ל״ק
סלכן מיחזי כי ההוא דנדר מידי ל״ק
מעילה כב.
[ב״ב עב. ערכין יח.]
[נ״ל בר חייא וכ״ה בנדרים נו.]
מריש הס״ד אח״כ ד״ה שור זה ודמיו אם ל״ק
[נדרים נו. ב״ב ובר״ן]
והכך דיש ל״ק

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה פרש וכו׳ נמי פליג רבי ואוסר הס״ד ואח״כ מ״ה ורבי אוסר כו׳ אלמא בכבש: (ב) ד״ה ורבי אוסר וכו׳ דומיא דנדר הס״ד: (ג) ד״ה ודמיהן חולין וכו׳ דלא נפיק לחולין דלצורך עולה נמכר אין: (ד) ד״ה ונפל וכו׳ זה נפל הס״ד:

נושא
אד״פ דבנסתאב אין הקפדה להביא את מה שנדר מדיקא, ומ״מ רבי מחמיר

מקנה
״תרי תנאי ואליבא דרבנן/רבי״

מקנה
ב׳ שלבים בבירור דברי של ר׳ מנשיא בר זביד - באיזה לשון אמרינן דקבע דנודר זה דמיו אחריות וגם ״הוקבע״ וחייב להביא כמו שנדר

נושא
״אחד מכבשי הקדש״ - הגדול שבהן הקדש, אלמא המקדיש בעין יפה מקדיש

נושא
הבדל בדין בין האומר:
א) אחד משורי הקדש
ב) שור בשורי הקדש

מקנה
(מדקב) קושיות
תשובות

שיטה מקובצת

גמ׳ טעמא דאין בילה. נ״ב בספרים כ״י כתוב כאן זה הלשון פירוש דכיון דהו״ל שנים לא קא מערב סלת בהדי הדדי משמע וכו׳ ונראה שהוא פי׳ נסקא מרבנן סבוראי: שם כבש זה עולה ונסתאב רצה יביא איל: שם ואליבא דרבי ובטהורין. נ״ב בספרים כ״י שבידי כתוב כאן זה הלשון פירוש ואע״ג דהדרא מנחה ניחוי דאיכא בילה הטהורים וכו׳ וגם זה הוא פי׳ מרבנן סבוראי ח״ל התוס׳ לל תרי תנאי ואליבא דרבי כדמפרש בפירוש דאיתא בספרים נ״ב: שם במשנה ואיני יודע מה פירשתי או שאמר אמר לי אבא: שם בגמ׳ אימא סיפא שלשה בינוני שבהן: שם והאמר רב הונא בר חייא: רש״י ד״ה זה כו׳ אזל ליה נדריה דהו לא מצי לקדושיה אבל התם: ד״ה גדול כו׳ שבכל מקום שנים חשובים מאחד ואפי׳ דמיהן שוים: ד״ה ואע״ג כו׳ ובאחריות נמי מחייב דהוא אמר וכו׳ אפ״ה לכתחלה לא שרי רבי הס״ד: ד״ה לפלוג כו׳ דהוי קטן והביא גדול ליפלוג נמי ור׳ אוסר דהוא לא שאני ליה בין קטן והביא: ד״ה תדע דאיכא דהוי קטן והביא גדול נמי פליגי ורבי אוסר אלמא בכבש נמי אוסר רבי הס״ד: ד״ה לפי כו׳ ואין יכול לערבן בכלי אחד הלכך לא מיחזי כי ההוא הנודר דהוא נדר מידי דבוה מנחתו: באה״ד הרין הואיל ומכח דמי קמא אתי אבל מנחות דמביא מביאו בעינן דומיא דנדרו. נ״ב ברש״י כ״י כתוב כאן אין יכול לבלל סלתן וכמאן יחד ואע״ג ששניהם בא׳ שתי מנחות מערבין נסכי פרים בנסכי אילים אם נתערבו קאמר והכי מוקמינן בגמ׳ דהתם אבל לכתחלה אין מערבין דילפינן מהוקשיה שלא יערב הלבים זה בזה: ד״ה ור׳ אוסר אלמא אע״ג דבכלי אחד כו׳: ד״ה ובטהורים כו׳ איל הוא ובטהורים כו׳: ד״ה הוקבע כו׳ ולא שתי עולות: ד״ה ודלמא כו׳ שור זה הס״ד: באה״ד דאי מייתי בשתי עולות לא יצא: במשנה ד״ה פירשתי איזה מהן ואיני יודע איזהו: ד״ה או כו׳ משורי הפרשתי להקדש ואיני יודע על איזו מהן אמר לי הס״ד ומה״ד הגדול וכו׳: ד״ה גמ׳ חוששין כו׳ חייל הקדש אי אגדול דהוי עין יפה אי אבינוני דהוי עין יפה לגבי קטן הלכך אתרוייהו: ד״ה והכי עביד דליכתרי ליה חד מינייהו: ד״ה תורא בתוראי שור החשוב בשורי קדש הס״ד ומה״ד מראהו עליה שמראה לו עליתו ואומר לו: ד״ה הגדול כו׳ וכל האחרים ימכרו לצרכי עולות דשמא אבל חדא איכא למימר: ד״ה ודמיהן כו׳ אבל האי דלא נפיק לחולין לצורך נמכר נ״ב נ״א לצורך עולות נמכר וכו׳: ד״ה תרגומא כו׳ אבל לגבי ספקא ליכא ספיקא בשור בשורי: ד״ה ונפל כו׳ מראהו נפול ואומר זהו שמכרתי לך:

רבינו גרשום

יכול לערב מנחה דהאי איל למנחה דאידך איל לכתחלה הלכך לא דומיא דקרבן ראשון הוא דמנחת שור נתערבת היא עצמה אבל בשני אילים לא: ומותבינן אליבא דר׳ טעמא דאין בילה. לפיכך אין מביא בדמי השור ב׳ אלים. אע״ג דגדול והביא גדול הוא: הא יש בילה. הא אי הוה מצי למיבלל תרי מנחות בהדי הדדי שרי לאיתויי ממינא למינא: והתנן איל זה עולה כו׳ ור׳ אוסר: תרי תנאי ואליבא דר׳. כדמפרש בפירוש דאיתא בספרים: ובטהורים שלא נטמאו עגל אם נדר עגל והביא פר דהיינו קטן והביא גדול: סתמא. וק׳ סתמא דקתני הכא דיצא כרבנן היא. דאומרי קטן והביא גדול יצא ושיטתם בכלל מרובה: הוקבע. דקבע להביא שור אחר שיהא שוה כשור זה דהואיל דאמר עלי נתחייב באחריותו: ודלמא עלי להביאו קאמר ומסאי דמשום דאמר עלי דהכי קאמר עלי להביא שור שוה כזה ודלמא הכי קאמר שור זה עלי להביאו דהוא דשתו להביאו: אבל אמר שור ודמיו עלי עולה. כלומר שור אחד שיהו דמיו כזה עלי: הוקבע להביא שור א׳ בדמי אותו שור ואין יכול להביא ב׳ שיהו דמיהן כדמי אותו שור הא׳: אחד מכבשי הקדש ויש לו ב׳ כבשים לישנא אחרינא האומר אחד מכבשי הקדש ויש לו ב׳ כבשים. א׳ משורי הקדש. והיו לו ב׳ מכל תני דאמרן: הגדול שבהן הקדש. דאם יש לו בנים א׳ ליטרא זהב ובנים אחר ליטרא כסף אותו של זהב הוי הקדש. וכן השור הגדול הוי הקדש: ואם יש לו ג׳ ואמר א׳ מהן הקדש הבינוני הוי הקדש כדמפרש בגמרא: פירשתי להביא א׳ מהן הג׳ ואיני יודע איזה מהם הקדשתי: או שאמר לי אבא. א״נ אמר דאמר לי אבא בצוואתו א׳ מן ג׳ שורים הוי הקדש (והוא הקדישו) [ואינו יודע לאיזה שור הקדיש]. אמר שמואל ל״ק דהכא נמי גדול שבהן הקדש והכי קתני דחוששין אף לבינוני דאיכא למיחש דהבינוני הקדיש והשתא היכי עביד ממתין לבינוני עד שיומם: ומחיל. מחלל קדושה דבינוני בגדול ולימא הכי אי הקדשתי לתך בינוני יהא מחולל על הגדול והוי הגדול הקדש והשתא הוי בינוני מחולל והמע״ל א׳ הוי הקדש ותו לא דהוא קאמר אחד משוריי או מכבשי: לא שנו דחוששין לבינוני: אבל אמר שור בשוריי ודאי הגדול הקדש דתורא בתוראי קאמר. כלומר המובחר שבשוריי דהיינו גדול: בית בביתי מראהו עלייה. כלומר מראה לו דירה קטנה כל שהו כגון עלייה ואומר לו זו מכרתי לך: לאו משום דגריע. דכי א״ל בית בביתי גריעותא הוא דגרוע שבבתיו קאמר דהא דאמר מראהו עלייה היינו דירה גרועה והכא נמי שור בשוריי הגרוע קאמר וקשיא למאן דאמר תורא בתוראי קאמר: מעולה שבבתיו. הא דאמרן מראהו עלייה הוא עלייה היינו מעולה שבבתיו ולאו בית גרועה כל שהוא קאמר: וכולן האחרים ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין. אבל הן עצמן קדשי. והא הכא דכי אמר שור בשוריי דמיהן של אחרים הוי חולין אבל הן עצמן קדשי. ותיובתא דמאן דאמר הגדול שבהן הקדש דמסתברא דסבירא ליה דאחריני הוו הן עצמן חולין: תרגומא הא דקתני דמיהן חולין אבל הן עצמן לא מיקדשי אשור הקדש שנתערב באחרים קאי. אבל הכא דאמר שור בשוריי הגדול הקדש והאחריני לא מיקדשי: והא וכן קאמר דמשמע כל הנהו מילי דאמרינן בשור של הקדש שנתערב באחרים אמרינן נמי באומר שור בשוריי הקדש: תרגומא אגדול. האי דקתני וכן אגדול קאמר דהכי קאמר בין היכא דאמר שור בשוריי ובין היכא דנתערב שור של הקדש בשל חולין הגדול שבכולן הקדש ולהך מילתא שוו ולא אכולהו: ונפל אחד מבתיו מראהו נפול ואומר לו זה שנפל מכרתי לך: *) ואמאי אמרינן מראהו נפול ומת לימא הא נפל והא מית. כלומר אי מעולה שבבתיו נפל יכול לומר לו זו מכרתי לך ואי מובחר שבעבדיו מת יכול לומר לו זה מכרתי לך הואיל דאומר תורא בתוראי קאמר אלא ש״מ לא אמרינן תורא בתוראי: לעולם גבי שורים אמרי׳ תורא בתוראי קאמר וגבי לוקח והאי אמרי׳ גרוע זבן ליה דיד בעל השטר על התחתונה ובכל דוכתא אמרינן דידו של בעל השטר על התחתונה: השתא דאתית להכי דאמרי׳ יד בעל השטר על התחתונה. אפי׳ תימא עלייה דגריעותא דעלייה כל דהוא קאמר. ואפי׳ הכי גבי שור אמרי׳ תורא בתוראי קאמר. ולוקח שאני דידו של התחתונה

*) עיין לקמן קט ע״א